

DE SLAGEN VAN SYDNEY, DEEL 2

Door: Raymond Hoser, 41 Village Avenue, Doncaster, Vic. 3108, Australië.

Inhoud: Familie Elapidae

* * *

FAMILIE ELAPIDAE

Krefts dwergslang, *Cacophis krefftii* Günther, 1863. Foto 8.

Beschrijving.

Deze ongevaarlijke slang is staalgrijs, bruin of zwart van boven met een witte streep rond de kop, als een kleine halsketting rond de nek. De buik is witachtig met zwarte randen. Er loopt een zwarte streep over de onderzijde van de staart. De schubben zijn glad. Er lopen vijftien rijen over het midden van het lichaam, het aantal ventralen bedraagt 140-160 en het aantal gedeelde subcaudalen is 25-40. Het anaalschild is gedeeld. De slang heeft een gemiddelde lengte van 25 cm.

Verspreiding.

Krefts dwergslang komt voor in de kustgebieden en de regio's nabij de kust ten noorden van Broken Bay. In de directe omgeving van de stad Sydney treft men de slang niet aan. De slang komt algemeen voor rond Gosford/Ourimbah/Wyong.

Algemeen.

Deze nachttactieve slang wordt alleen aangetroffen in regenwouden en aangrenzend bosland. De meeste exemplaren worden overdag in afvalhopen gevonden of 's nachts door katten mee naar huis genomen. Over de levenswijze van deze soort is weinig bekend. Als een exemplaar wordt gevangen, doet het alsof het wil bijten, zonder daadwerkelijk toe te slaan. Hoewel het een gifslang is, heeft het gif op de mens geen enkele uitwerking. Het voedsel bestaat hoofdzakelijk uit skinks.

De paring vindt waarschijnlijk in het voorjaar plaats en het legsel, dat gemiddeld uit drie eieren bestaat, wordt in de zomer gelegd. Bij de geboorte zijn de jongen ongeveer 16 cm lang. De vrouwtjes van deze soort zijn over het algemeen wat langer dan de mannetjes.

Goudenkroonslang, *Cacophis squamulosus* (Duméril, Bibron & Duméril, 1854). Foto 9.

Beschrijving.

Deze kleine slang heeft een wigvormige kop die duidelijk te onderscheiden is van de nek. De rug is gewoonlijk donkerbruin met een lichte geelbruine, bruine of geelachtige streep die rond de zijkant van de kop loopt, inclusief de snuit, en die zich uitstrekt tot aan beide zijden van de nek, zonder evenwel geheel door te lopen en zo een halsketting te vormen. De onderste labialen zijn gestreept. De ventralen zijn paars tot rood en elke ventraal is zwart gestreept. De subcaudalen worden door een donkere lijn gedeeld. De schubben zijn glad. Over het midden van het lichaam lopen vijftien rijen. Het aantal ventralen bedraagt 170-185, het aantal gedeelde

Foto 8: *Cacophis krefftii* (Gunther, 1863), Krefft's dwarf snake, Krefft's dwergslang, Ourimbah, NSW; foto R.T. Hoser.

Foto 9: *Cacophis squamulosus* (Dumeril, 1854), golden crowned snake, goudenkroon slang, St. Ives, NSW; foto R.T. Hoser.

subcaudalen 30-52. Het anaalschild is gedeeld. De gemiddelde lengte van volwassen exemplaren bedraagt 50 cm, hoewel sommige grote vrouwtjes een lengte van 75 cm kunnen bereiken.

Verspreiding.

De goudenkroonslang wordt in alle vochtige gedeelten van de regio Sydney gevonden en is alleen in de droogste gedeelten van de Cumberlandvlakte afwezig. Het meest algemeen is deze soort aan de noordelijke kust.

Algemeen

Deze nachtactieve slang leeft hoofdzakelijk in het regenwoud of in vochtig Sclerophylwoud. Als een dier in een drogere habitat wordt gevonden, is dit meestal in de directe nabijheid van water.

Exemplaren die overdag worden aangetroffen, bevinden zich meestal in een schuil-plaats onder de grond, zoals in de grond verzonken rotsblokken. 's Nachts wordt deze slang vaak aangetroffen als ze straten oversteekt. In de buitenwijken worden ze ook vaak door huiskatten gevangen.

Wat de levenswijze van deze soort betreft, wijzen waarnemingen uit, dat de goudenkroonslang zowel graaft als in bomen klimt. Als een dier gevangen wordt, neemt het weliswaar een woeste aanvalshouding aan, maar zal zelden een poging doen om te bijten, ook al doet het misschien een uitval. En hoewel giftig, wordt de goudenkroonslang voor de mens als ongevaarlijk beschouwd.

In de regio van Sydney voedt deze slang zich hoofdzakelijk met skinken van het geslacht *Lampropholis*. De slang is vaak actief in nachten die voor andere slangen als te koud worden beschouwd. De paring vindt plaats in het voorjaar en 's zomers worden er gemiddeld zes grote eieren gelegd. Bij hun geboorte meten de jongen zestien cm. Over het algemeen worden vrouwtjes groter dan mannetjes.

Kleinoogslang, *Cryptophis nigrescens* (Günther, 1862). Foto 10.

Beschrijving.

Deze bescheiden gebouwde slang heeft een kleine kop die maar weinig van de nek afsteekt. De rug is grijs tot zwart en de buik is crèmekleurig tot helder rose, vaak met zwartachtige vlekken of blokken. De schubben zijn glad en er lopen vijftien rijen over het midden van het lichaam. Het aantal ventralen bedraagt 165-210, het aantal ongedeelde subcaudalen 30-45 en de anaalschub is ongedeelde. Rond Sydney bereikt deze slang een lengte van gemiddeld 55 cm; slechts zelden halen ze 80 cm. In Queensland kan deze soort echter de 1,1 meter overschrijden. De kleinoogslang wordt vaak aangezien voor een jonge roodbuik zwarte slang en wordt daarom vaak gedood.

Verspreiding.

De kleinoogslang komt in de meeste streken rond Sydney voor op onontgonnen land. De soort komt waarschijnlijk niet voor in de drogere gedeelten van de Cumberlandvlakte.

Algemeen.

Deze nachtactieve slang is giftig en er zijn tenminste twee gevallen bekend van beten met dodelijke afloop. In beide gevallen was er sprake van exceptionele omstandigheden en de slang kan dan ook in het algemeen als niet 'dodelijk' beschouwd worden. De beet van deze slang moet desalniettemin met zorg behandeld worden. De meeste beten leiden tot een plaatselijke zwelling.

Foto 10: *Cryptophis nigrescens* (Gunther, 1862), small-eyed snake, kleinoog slang, Port Douglas, Qld; foto R.T. Hoser.

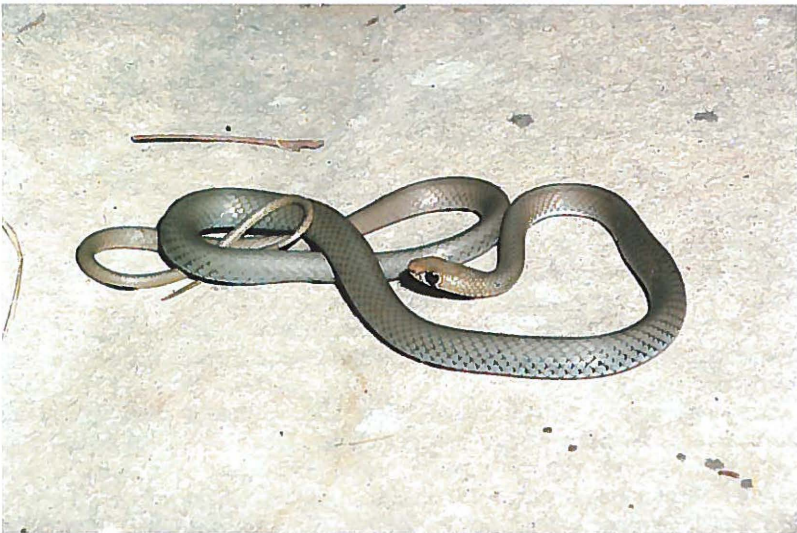

Foto 11: *Demansia psammophis* (Schlegel, 1837), yellow-faced whip snake, geelkop zweepslang, West Head, NSW; foto R.T. Hoser.

Deze slang wordt meestal overdag gevangen als ze zich schuil houdt, en dan vooral bij koud weer. Als een dier wordt gevangen probeert het vaak te bijten en plat het hierbij zijn lichaam af. Slangen van deze soort zijn in termietenheuvels gevonden, hoewel ze zich voeden met hagedissen en niet met termieten. Kleinoogslangen eten skinken, gekko's en verder staan kikkers op het menu.

In overwinteringsplaatsen zijn verscheidene exemplaren van de kleinoogslang bijeen aangetroffen. In de omgeving van Sydney zijn gevallen bekend van tot dertig exemplaren. Verondersteld, wordt dat paring in de koudere maanden plaatsvindt, hoewel in veel overwinteringsplaatsen jonge dieren zijn aangetroffen. Tijdens de koudere maanden worden veel dieren paarsgewijs gevonden onder dezelfde of aangrenzende rotsblokken, in het bijzonder ten westen en zuidwesten van Sydney. Laat in de zomer komen er gemiddeld vier tot vijf jongen ter wereld, maar het aantal kan oplopen tot acht. De jongen zijn ongeveer 10 tot 12 cm lang. (zie ook Hoser, *De slangen van Melbourne*, *Litteratura Serpantium*, Vol. 10 (2) voor meer details over deze soort).

Geelkopzweepslang, *Demansia psammophis* (Schlegel, 1837). Foto 11.

Beschrijving.

Deze slanke slang heeft een kop die duidelijk van het lijf is te onderscheiden. Rond Sydney heeft deze soort op de rug een lichte grijsgroene staalachtige kleur, soms met een roodachtige kleur onder bij de nek. De kop is olijfgroen met een zwarte tekening in de vorm van een komma die over het oog loopt. Op de buik is de slang grijsgroen tot geelachtig van kleur, waarbij het geelachtige onder de staart domineert. Vaak hebben de dieren ventraal een groene streep. De schubben zijn glad en er lopen vijftien rijen over het midden van het lichaam. Het aantal ventralen bedraagt 165-230 en het aantal gedeelde subcaudalen 68-105. De anaalschub is ongedeelde. Gemiddeld wordt de soort 65 cm lang, maar kan in lengte de meter overschrijden.

Verspreiding.

De geelkopzweepslang wordt overal rond Sydney aangetroffen. Het meest algemeen is de soort in bosland met zandsteenrotsen, waar ze één van de meest voorkomende slangen is.

Algemeen.

De soort is overdag actief. Hoewel ze giftig is, wordt ze niet beschouwd als gevaarlijk. Typische symptomen na een beet zijn plaatselijke steken en zwellingen, welke enkele uren aanhouden. Daarna kan men nog enkele dagen last hebben van een intense jeuk. Geelkopzweepslangen worden meestal onder platte stukken zandsteen aangetroffen.

Van de late winter tot in het voorjaar worden volwassen dieren bij elkaar aangetroffen, wat er op wijst dat dit de paartijd is. In de winter vindt men regelmatig vier tot vijf dieren bijeen in een overwinteringsplaats.

Deze slang is waarschijnlijk de snelste van alle soorten die rond Sydney voorkomen. De slang aarzelt geen moment om zijn belager te bijten. Deze soort jaagt actief op skinken en andere hagedissen die op zijn menu staan. Soms eet ze ook andere slangen en kleine zoogdieren. De herpetoloog Robert Croft uit Sydney meldt, dat een volwassen geelkopzweepslang een volwassen groene boomslang *Dendrelaphis punctulatus* van gelijke grootte verslond. Beide dieren waren in hetzelfde terrarium ondergebracht.

De mannetjes worden gewoonlijk groter dan de vrouwtjes. Het is bekend, dat mannetjes onderling vechten; daarbij draaien ze om elkaar heen en bijten ze elkaar. Deze gevechten vinden plaats tijdens de paartijd, hoewel ze niet direct verband houden met het verleiden van

Foto 12: Nepean River habitat, ± 60 km south-west of Sydney, on the outer edge of the relatively flat Cumberland plain, aan de rand van de relatief vlakke Cumberland vlakke; foto R.T. Hoser.

Foto 13: Kurringai Chase habitat, ± 25 km north of Sydney, bushland, 5 km north of Salvation Creek (West Head). Weeste streek, 5 km ten noorden van Salvation Creek. foto R.T. Hoser

een partner. In de zomer legt deze soort 3 tot 9 eieren, die na ongeveer 9 weken uitkomen; de jongen zijn ongeveer 15 cm lang.

Witlipslang, *Drysdalia coronoides* (Günther, 1858). Foto 14.

Beschrijving.

Deze slang is licht gebouwd en de kop is goed te onderscheiden van de romp. Dorsaal kan de kleur elke tint grijs of bruin hebben. Ventraal is de slang meestal zalmkleurig, hoewel ze daar crèmekleurig, roze, grijs of geel kan zijn. Een al dan niet onderbroken zwarte streep en daaronder weer een witte streep lopen vanaf de snuit langs de bovenlip en lopen uit op de nekflank. De beschubbing is glad. Over het midden van het lichaam lopen 15 rijen. In totaal zijn er 120-160 ventralen, 35-70 ongedeelde subcaudalen en een ongedeelde anaalschub. De slang wordt ongeveer 40 cm lang en bereikt slechts zelden een lengte van 60 cm of meer. De witlipslang wordt vaak verward met de koperkop (*Austrelaps superbis*), de oostelijke meester slang (*Drysdalia rhodogaster*) en de moerasslang (*Hemiaspis signata*).

Verspreiding.

Rond Sydney komt deze slang slechts op enkele afgezonderde plaatsen voor in het hoogland in het westen en zuiden. Witlipslangen zijn gevonden in Wentworth Falls/Katoomba in de Blue Moutains en in Otford, vlakbij Wollongong.

Algemeen.

Waar ze voorkomen, zijn witlipslangen heel algemeen. Ze worden gevonden in heuvelachtig landschap, waar ze een veelvoud van habitats bewonen. Witlipslangen zijn overdag actief, behalve bij zeer warm weer, wanneer ze in de avondschemering hun actieve periode kennen. De meeste exemplaren worden overdag gevangen als ze zich schuilhouden. Wat de schuilplaats betreft zijn ze niet kieskeurig en alles wat bescherming biedt wordt genomen, inclusief stevig in de grond verankerde stenen. Als deze soort gevangen wordt, gedraagt ze zich heel verschillend wat betreft verweer, en kan ze vaak onverwacht bijten.

Het gif heeft op mensen nauwelijks enige uitwerking. De kans dat het gif door de huid binnendringt is als gevolg van de geringe grootte van de giftanden klein.

Witlipslangen besluipen op actieve wijze hun prooi, die bestaat uit skinken en kikkers. Studies van Richard Shine tonen aan, dat skinken veruit het belangrijkste deel van het menu vormen.

In de herfst en het voorjaar vinden de paringen plaats en laat in de zomer worden ongeveer zes jongen geboren. Deze meten bij de geboorte ongeveer 10 cm en lijken in kleur op volwassen dieren. In tegenstelling tot de meeste soorten slangen eet de witlipslang tijdens de periode van zwangerschap gewoon door. Overwinterende slangen zijn gevonden in met water doordrenkte houtblokken in moerassige gebieden.

Oostelijke meesterslang, *Drysdalia rhodogaster* (Jan & Sordelli, 1873). Foto 15.

Beschrijving.

Deze slang lijkt zowel in vorm als kleur op de witlipslang (*Drysdalia coronoides*), waaraan ze nauw verwant is. De meesterslang is licht gebouwd, met een cilindervormig lichaam en een kop die lichtelijk van de nek afsteekt. De slang is grijsbruin tot olijfkleurig met een zweem van roodbruin. Ventraal is de slang geel met zwarte vlekken aan beide zijden van de buik. De kop is gewoonlijk donkergrijs en dorsaal met zwart en bruin gespikkeld, die verder naar achteren van de kop donkerder worden. Dit wordt door een lichtere ketting met een breedte van 2-3

schubben op de nek begrensd. Een zwarte streep loopt van het neusgat tot het oog en een andere, soms onderbroken zwarte streep loopt van het oog naar de zijkant van de nek. De schubben zijn glad en over het midden van het lichaam lopen 15 rijen. Het aantal ventralen bedraagt 130-160, het aantal ongedeelde subcaudalen 39-50. De anaalschub is ongedeelde. De slang bereikt een gemiddelde lengte van 40 cm en groeit slechts zelden uit tot boven de 60 cm.

Verspreiding.

De oostelijke meesterslang wordt gevonden op een aantal uiteenliggende plaatsen ten zuiden en ten westen van de stad. De soort is algemeen in Woodford en de Kurrajong Heights en verder in de Blue Mountains, waar deze slang zelfs in bebouwde streken voorkomt.

Algemeen.

De oostelijke meesterslang is in gebieden waar ze voorkomt zeer talrijk. De slang leeft in alle soorten habitats en is in het bijzonder te vinden op boerderijen en vuilnisbelten. De soort is gewoonlijk overdag actief, maar bij zeer warm weer ook wel 's nachts. Ze is niet gevaarlijk, hoewel ze geneigd is snel te bijten. Maar de tanden zijn zo klein, dat ze nauwelijks door de huid heen dringen. De meeste exemplaren worden gevangen als ze over de grond kruipen of zich ergens onder schuil houden, zoals onder stukken blik. Het menu bestaat bijna geheel uit hagedissen waarop de slang actief jaagt. De paring vindt plaats in de koudere maanden. In de zomer worden gemiddeld drie tot vijf jongen geboren. De jongen zijn bij hun geboorte ongeveer acht cm lang en aanzienlijk donkerder gekleurd dan volwassen dieren. Bij de jongen is de nekband daarentegen veel helderder. In New South Wales zijn de dieren na drie jaar geslachtsrijp.

Roodnekslang, *Furina diadema* (Schlegel, 1837). Foto 16.

Beschrijving.

Deze zeer licht gebouwde slang heeft een kop die zich duidelijk onderscheidt van de nek en het lichaam. Dorsaal is het dier glanzend licht tot donkerbruin gekleurd en vaak zelfs roodachtig. De kop en de nek zijn glanzend zwart met een rood lapje op de nek. Ventraal is de slang wit tot crémekleurig. De beschubbing is glad. Om het midden van het lichaam lopen 15 rijen schubben. Er zijn 160-210 ventralen, 35-70 gedeelde subcaudalen en een gedeelde anaalschub. De gemiddelde lengte bedraagt 45 cm; de soort wordt zelden langer dan 60 cm.

Verspreiding.

De roodnekslang komt overal rond Sydney voor, behalve in de dichtbebouwde delen.

Algemeen.

De soort is nachtactief, maar ook in sterke mate in de schemering. Ze probeert zelden te bijten en het zwak ontwikkelde gifapparaat zorgt ervoor, dat ze voor mensen ongevaarlijk is. Overdag worden exemplaren meestal op de grond onder afval gevonden, terwijl deze soort 's nachts vaak wordt aangetroffen als ze wegen oversteeft. In streken met bushland wordt de slang in het bijzonder rond vuilnisbelten gevonden die niet meer in gebruik zijn. Er kunnen dan verscheidene exemplaren op één plek aangetroffen worden. Voor de winterslaap zoekt deze slang dezelfde plekje op als de geelkopzweepslang (*Demansia psammophis*) (zie foto 13).

Roodnekslangen worden vaak in termietenheuvels aangetroffen en lange tijd geloofde men dat deze soort zich voedde met termieten. In gevangenschap bleken ze echter skinken, gekko's en mogelijk kleine kikkers te eten. Van termieten en andere insecten die in de maag van de slang werden gevonden, veronderstelt men nu dat ze in de slang terecht zijn gekomen, nadat het dier hagedissen had gegeten die zich daarvoor te goed hadden gedaan aan insecten.

Foto 14: *Drysdalia coronoides* (Gunther, 1858), white-lipped snake, witlipslang, juv., Snowy Mountains, NSW; foto R.T. Hoser.

Foto 15: *Drysdalia rhodogaster* (Jan & Sordelli, 1873), eastern masters' snake, Lithgow, NSW; foto R.T. Hoser.

In de zomer worden 4 tot 10 eieren gelegd. De jongen meten ongeveer 8 cm. Tot nu toe is slechts weinig bekend over de voortplanting van deze slang. Roodnekslangen behoren tot de meer algemeen voorkomende soorten die op grond van hun ongewone kleuren in museumcollecties belanden. Over de exacte relatie tussen de roodnekslang en de gelijkende maanslang (*Furina ornata*), die in grote gebieden in de binnenlanden in Noord-Australië voorkomt, bestaat geen zekerheid.

Moerasslang, *Hemiaspis signata* (Jan, 1859). Foto 17.

Beschrijving.

Deze slang heeft een gemiddelde tot stevige bouw en een kleine kop die zich slechts zwak afscheidt van de rest van het lichaam. In Sydney is deze slang dorsaal olijfgroen van kleur, met een zwarte of donkergrijze buik. De keel is lichter dan de buik en de kop vaak donkerder dan het lichaam, vooral bij jongen. Van het oog loopt een smalle witte of gele donkeromrande streep naar de zijkant van de nek. Een andere identiek gekleurde streep, maar dan gewoonlijk met donkerder vlekjes, loopt langs de bóvenlip. Er komen melanistische exemplaren voor, vooral bij Wollongong. De schubben zijn glad. Er lopen 17 rijen schubben over het midden van het lichaam. De slang telt 153-170 ventralen, 41-56 ongedeelde subcaudalen en een gedeelde anaalschub. De gemiddelde lengte is 50 cm, hoewel sommige vrouwtjes een lengte van 1 m bereiken. De moerasslang wordt vaak abusievelijk voor een witiplislang aangezien (*Drysdalia coronoides*).

Verspreiding.

De moerasslang wordt overal in de regio rond Sydney aangetroffen, behalve in de droogste delen van de Cumberlandvlakte. Ze komen voor in veel voorsteden, onder andere in Bellview Hill (Coopers Park), Artarmon (bij de spoorweg), Northbridge (op het golfterrein) en in Cammeray (in de parken Primrose en Tunks).

Algemeen.

Moerasslangen worden gewoonlijk gevonden in moerassen, vochtige wouden of aangrenzende zandduinen. De soort verzamelt zich in grote aantallen in gebieden waar geschikte habitats voorhanden zijn, zoals vuilnisbelten. De soort is voornamelijk overdag actief en ze worden dan gevangen als ze zich verplaatsen of zich schuilhouden. Het menu bestaat uit skinken en kikkers, die door gif worden gedood. Dit gif is voor mensen ongevaarlijk. Beten van deze relatief makke slang veroorzaken slechts een plaatselijke zwelling. De paring vindt laat in de herfst, in de winter en in de lente plaats. Laat in de zomer worden gemiddeld 6 jongen geboren, hoewel grotere wijfjes tot 20 jongen kunnen voortbrengen. De jongen zijn ongeveer 10 cm lang en helder van kleur. Hun kopjes zijn fluweelachtig zwart of donker van kleur. De wijfjes worden gewoonlijk langer en bereiken een grotere omvang.

Foto 16: *Furina diadema* (Schlegel, 1837), red-naped snake,
roodnek slang, West Head, NSW;
foto R.T. Hoser.

Foto 17: *Hemiaspis signata* (Jan, 1859), swamp snake,
moerasslang, male, man, Northbridge, NSW;
foto R.T. Hoser.